

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

2013 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI), kaip kontrolės įstaiga, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetus ūkio subjektų priežiūros optimizavimo srityje bei VDI 2013 metų veiklos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr.A1-194, 2013 metais užbaigė diegti Kokybės vadybos sistemą bei ūkio subjektų rizikingumo vertinimo sistemą, papildant pastarąją kriterijais iš nelegalaus darbo srities. Taigi, nuo 2014 metų pradžios ūkio subjektų patikrinimai vykdomi taikant ūkio subjektų rizikingumo vertinimo sistemą iš darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo teisės bei nelegalaus darbo sričių.

Šiais veiksmais įtvirtinti VDI planavimo, vadybos ir gero viešojo valdymo rodikliai, padedantys siekti VDI misijos, pagrindinio veiklos tikslo ir uždavinių, vykdyti efektyvią ir rezultatyvią ūkio subjektų priežiūrą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius, nuolatos stebint, matuojant ir vertinant VDI veiklos rezultatus, laiku priimti teisingus valdymo sprendimus VDI veiklai gerinti.

Taip pat vienareikšmiai buvo apibrėžta VDI misija, vizija bei vertybės ir informacija apie tai paskelbta VDI interneto svetainėje.

VDI misija – saugoti darbuotojų sveikatą, gyvybę ir darbingumą, skatinant socialinį dialogą ir vykdant darbo įstatymų pažeidimų, nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų prevenciją.

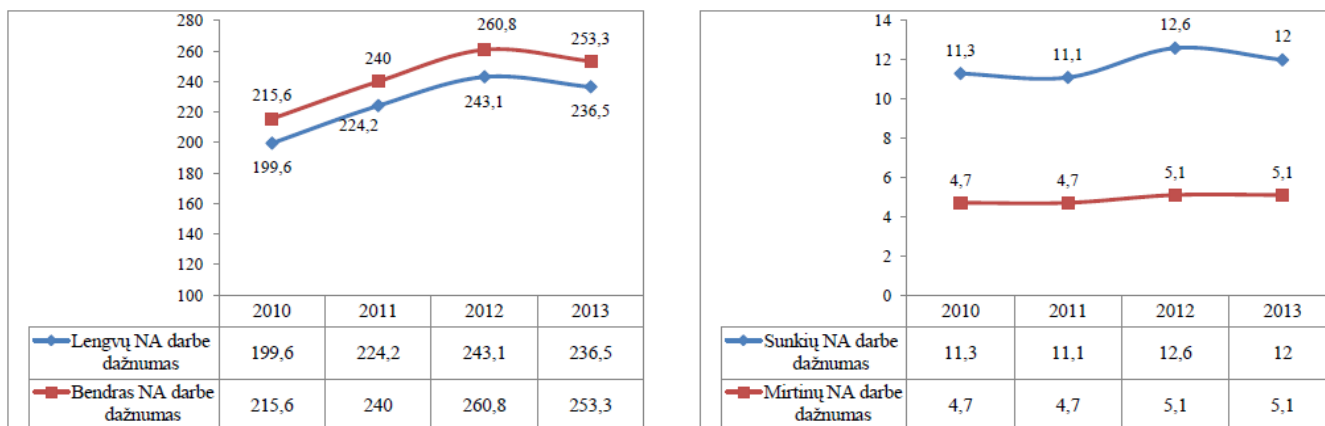
VDI vizija – būti patikimu partneriu.

VDI vertybės – pagarba, pasitikėjimas, atsakomybė, partnerystė.

VDI misijos – pagrindinio veiklos tikslo – pasiekimo lygiui įvertinti 2013 metais buvo naudojami šie efektyvumo stebėsenos rodikliai:

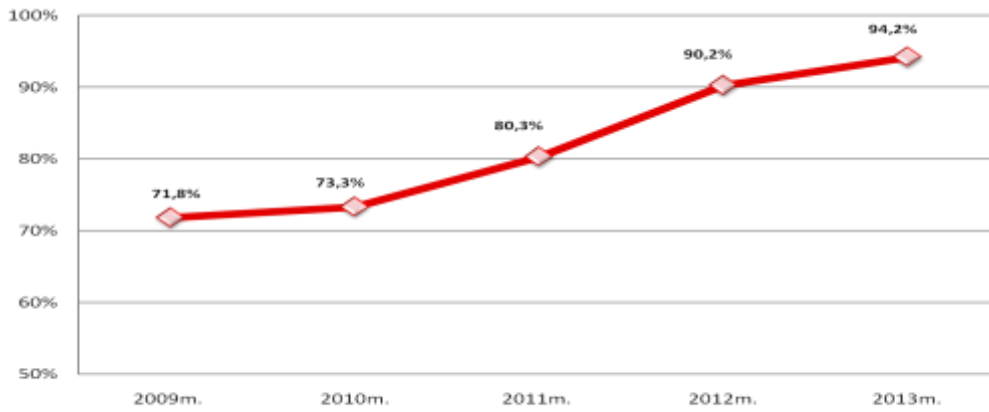
1. mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius 100 tūkst. dirbančiųjų (1 pav.);
2. nelegalaus darbo kontrolės efektyvumas, proc. (2 pav.);
3. organizuotų seminarų, konsultacijų skaičius, vnt. (3 pav.).

1 pav. Mirtinų, sunkių, lengvų nelaimingų atsitikimų darbe skaičiaus 100 tūkst. dirbančiųjų dinamika 2010-2013 metais*

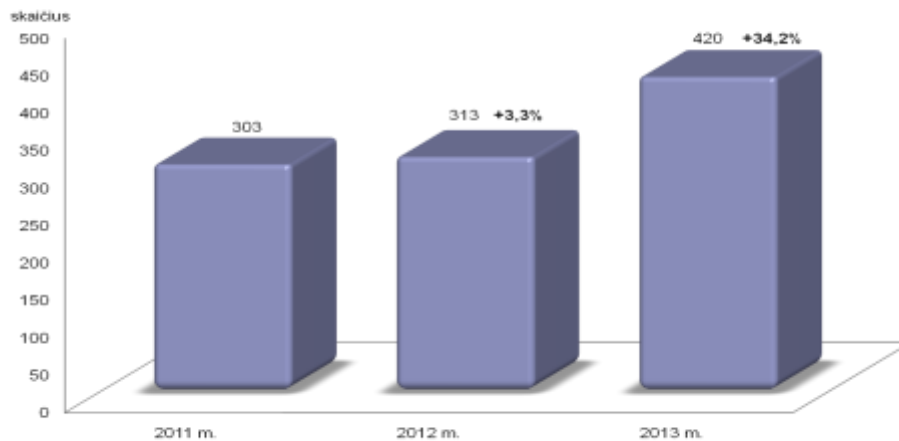

* 2013 m. – preliminarūs duomenys

2 pav. Nelegalaus darbo kontrolės efektyvumas, proc.

3 pav. Organizuotų seminarų, konsultacijų, švietėjiškų renginių skaičius (padidėjimo procentas, lyginant su ankstesniais metais)

VDI veiklos vertinimo rodikliai ir jų atitinkamų periodų reikšmės arba 3 paskutinių mėnesių reikšmių vidurkiai kas mėnesį skelbiami/atnaujinami VDI interneto svetainės (www.vdi.lt) rubrikoje „Veikla“, „Ūkio subjektų priežiūra“ („VDI veiklos vertinimo kriterijai“) bei siunčiami elektroniniu paštu: versloprieziura@ukmin.lt. VDI veiklos rezultatų rodiklių kas mėnesinis vertinimas sudaro pagrindą priimti racionalius sprendimus dėl VDI dirbančių specialistų paskirstymo ir perskirstymo VDI metiniame veiklos plane, kuri tvirtina Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, apibrėžtiems veiklos prioritetams pasiekti.

Taip pat, kaip ir kitų kontrolės įstaigų, VDI ūkio subjektų veiklos priežiūra apima (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 36¹ straipsnio 2 dalis):

1. ūkio subjektų konsultavimą VDI kompetencijos klausimais ir kitų prevencinių veiksmų, skirtų užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, atlikimą;
2. ūkio subjektų veiklos planinius ir neplaninius patikrinimus;
3. teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie ūkio subjektų veiklą vertinimą;
4. poveikio priemonių ūkio subjektams taikymą įstatymų ir jų pagrindu priimtų kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

VDI konsultacinė, informavimo veikla

Dabartiniu laikotarpiu VDI didžiaja apimtimi vykdo veiklą, orientuotą į pagalbą įmonėms konsultavimu bei informavimu, jų švietimą. Tad pastaruoju metu labai padidėjo VDI organizuojamų seminarų ir konsultacijų darbuotojų saugos ir sveikatos (toliau – DSS) bei darbo

teisės (toliau – DT) klausimais skaičius. Iš viso per 2013 metus buvo organizuota 420 įvairaus pobūdžio konsultacinių ir švietėjiškų renginių. Taip pat:

- parengta ir VDI interneto svetainėje paskelbta 21 metodinė prevencinė rekomendacija;
- parengtos ir VDI interneto svetainėje paskelbtos 56 prevencinės informacijos;
- parengti 5 VDI informaciniai elektroniniai biuleteniai darbdaviams;
- išplatinta 40 pranešimų žiniasklaidai;
- atlikti 43 konsultaciniai tikrinimai ūkio subjekto prašymu.

Siekdama gerinti visuomenės išprusimą DT ir DSS srityje bei skatinti esminius pokyčius darbo rinkoje, kurie būtini mažinant nelegalaus darbo mastą bei nelaimingų atsitikimų darbe skaičių, VDI savo iniciatyva jau antrus metus vedė saugaus ir teisėto darbo pamokas mokyklose, vaikų socializacijos centruose, profesinio rengimo įstaigose, vaikų globos namuose. 2013 metais buvo organizuoti 82 tokie švietėjiški renginiai.

2013 metais darbdaviai, darbuotojai, jų atstovai ir kiti VDI interesantai buvo konsultuojami DT ir DSS klausimais šiais būdais:

1. per vieningo konsultavimo tarnybą, visiems interesantams kasdien teikiant konsultacijas telefonu bei įrašant pokalbius;
2. VDI administracijoje ir teritoriniuose skyriuose žodžiu ir raštu;
3. VDI administracijoje teikiamos konsultacijos elektroniniu paštu į gautus elektroninius paklausimus;
4. teikiamos konsultacijos DT ir DSS klausimais atliekant inspektavimus ūkio subjektuose;
5. teikiamos viešosios konsultacijos VDI interneto svetainėje;
6. konsultacijos teikiamos ūkio subjektams organizuojamų seminarų metu ar atvykus ūkio subjekto kvietimu į įmonę;
7. konsultacijos teikiamos per specialų el. periodinį biuletinį;
8. konsultacijos teikiamos per žiniasklaidą, *Facebook*, kituose interneto portaluose;
9. interesantai konsultuojami teikiant metodinę pagalbą per VDI interneto svetainę;
10. konsultacijos teikiamos mokymo įstaigose atestacijų iš DSS srities metu.

Nuo 2013 metų pradžios konsultacijos pagal VDI veiklos kompetenciją vykdomos vieningu konsultacijų telefonu (8 5) 213 9772. Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius 2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-393 patvirtino Konsultavimo vieningu konsultacijos telefonu VDI tvarkos aprašą (toliau – Aprašas). Šis Aprašas nustato konsultantų veiksmų eiliškumą ir procedūras. Teikdamas konsultaciją, konsultantas vadovaujasi Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2011 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. V-168 patvirtintomis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo VDI taisyklėmis, kitais galiojančiais teisės aktais, Aprašu. Aprašas numato, kad konsultantai privalo teikti vieningas konsultacijas, nenukrypti nuo VDI suformuotos pozicijos. Paminėtina, kad siekiant užtikrinti vieningą kokybišką konsultaciją yra daromas teikiamų konsultacijų garso įrašas, apie tai paklauseją informuojant prieš pokalbio telefonu pradžią.

Siekiant nustatyti esmines nuostatas ir reikalavimus dėl kokybiško ir vienodo konsultavimo praktinio užtikrinimo VDI bei išvengti aiškinimo klaidų, nuokrypių nuo vieningos konsultavimo politikos, Lietuvos Respublikos vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius 2013 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. V-244 patvirtino Konsultavimo vieningu konsultacijų telefonu kokybės vertinimo ir konsultuojančių asmenų mokymo VDI tvarkos aprašą. Siekiant užtikrinti vieningą DT normų taikymo aiškinimą organizuojami ugdymo susitikimai, kurių metu vyksta individualūs konsultuojančio asmens (ar jų grupės) ir įgaliotų asmenų pokalbiai (susirinkimai) konsultavimo klausimais, aptariant nustatytus konsultuojančio asmens (jų grupės) darbo trūkumus, perklausant garso įrašus ir taikant kitas darbo formas.

Formuojant vieningą DT normų taikymo politiką, fiksuojamas užduodamų klausimų tapatumas ir dažnumas, tai analizuojama bei vertinama, ir tokia informacija nuolat skelbiama VDI interneto svetainėje. VDI specialistų teikiamos konsultacijos taip pat viešinamos VDI interneto svetainėje. Be to, kiekvienas konsultuojantis asmuo savo kvalifikaciją privalo kelti savišvietos

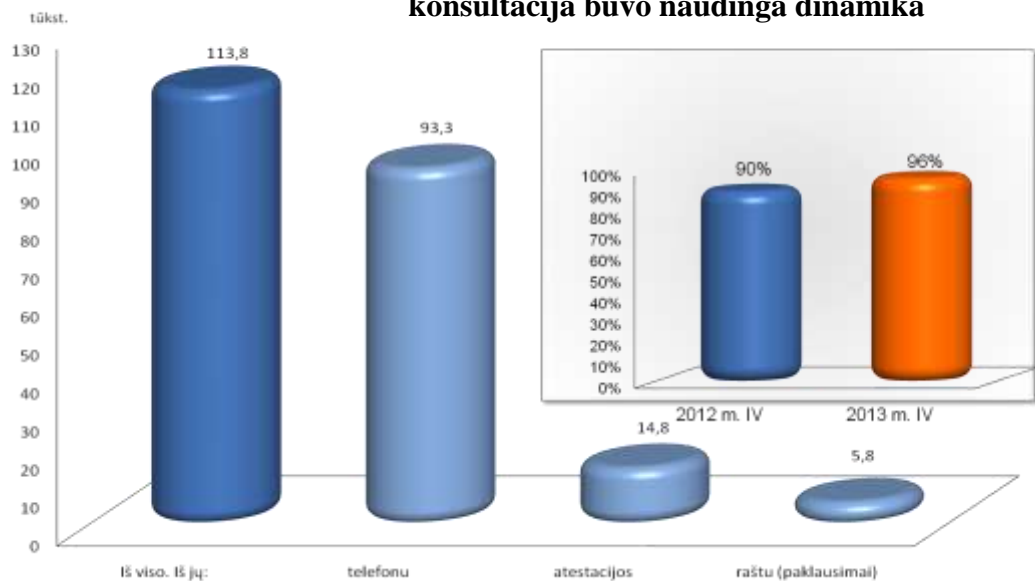
būdu, o esant neaiškumams konsultavimo srityje, reikšti pastabas, pasiūlymus ir pastebėjimus tiesioginiam vadovui.

Iki 2013 metų dėl didelio konsultavimo paslaugų poreikio sugebėdavo prisiskambinti tik 30-40 proc. norinčių konsultuotis interesantų, o 2013 metais, įsteigus vieningą konsultavimo telefonu tarnybą, esant panašiam poreikiui, VDI konsultacijų linijos pasiekiamumas sudarė 95,6 proc. 2013 metais telefonu konsultuota 93,3 tūkst. interesantų.

Iš viso 2013 metais įvairiais būdais buvo suteikta beveik 114 tūkst. konsultacijų. Plėtojant konsultavimo formų įvairovę, pradėtos konsultacijos socialiniame tinkle *Facebook*. Ši konsultacijų forma vis populiarėja.

Pabrėžtina, kad 96 proc. ūkio subjektų, kuriems buvo suteiktos VDI konsultacijos, teigia, kad konsultacija buvo naudinga ir padėjo suprasti teisės aktus bei jų laikytis (4 pav.)

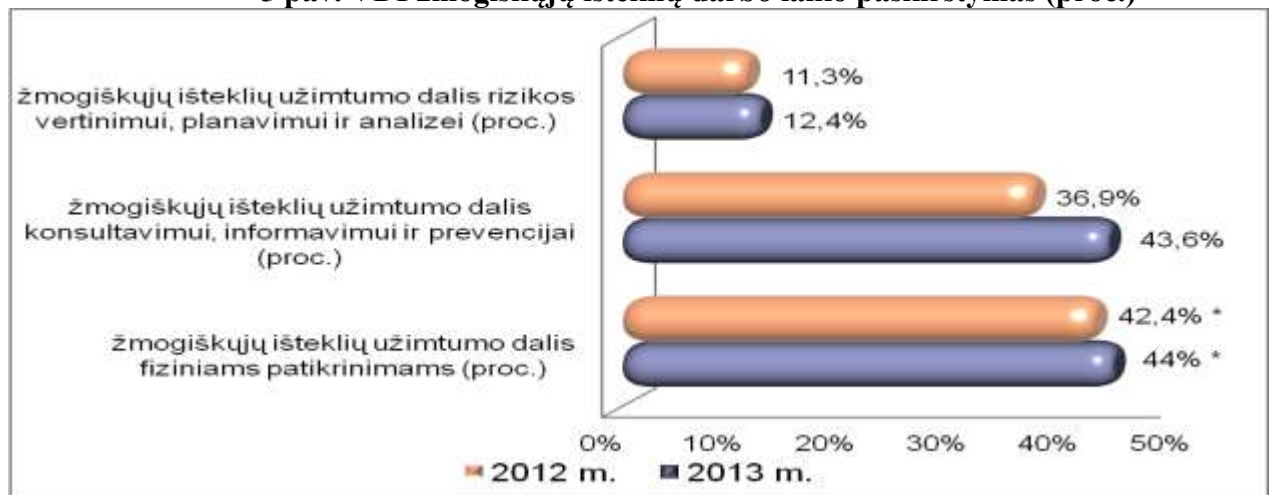
4 pav. Asmenų konsultavimo (2013 m.) ir ūkio subjektų, teigiančių, kad VDI konsultacija buvo naudinga dinamika

Dažniausiai užduodami klausimai iš DT srities buvo apie darbo ir poilsio laiką bei jo organizavimą, įdarbinimą ir darbo sutarties sudarymą, darbo užmokesčio apskaičiavimą ir mokėjimą. Iš DSS srities – daugiausiai teirautasi apie darbdavių ir darbuotojų mokymą, atestavimą ir instruktavimą DSS klausimais, profesinės rizikos vertinimą, DSS tarnybų arba DSS komitetų steigimą, DSS vidinės kontrolės organizavimą, privalomus sveikatos tikrinimus.

VDI žmogiškųjų išteklių darbo laiko paskirstymas planavimo, konsultavimo ir kontrolės veiklai pateikiamas 5 pav.

5 pav. VDI žmogiškųjų išteklių darbo laiko paskirstymas (proc.)

* 2012 metais 9,4 % žmogiškųjų resursų darbo laiko buvo skirta kitų funkcijų, kurios vėliau priskirtos fiziniams patikrinimams, vykdymui

Nelegalios veiklos kontrolė bei koordinavimas

2013 metais pasiektas nelegalaus darbo (ND) kontrolės efektyvumas – 94,2 proc., viršijant planinį įsipareigojimą (80,0 proc.) 14,2 proc. Buvo atlikta 4,5 tūkst. patikrinimų, kurių metu buvo vykdoma neteisėto darbo kontrolė. Jų metu nustatyta 1,4 tūkst. neteisėtai dirbusių asmenų, iš jų – 7 asmenys iki 18 metų ir 4 užsieniečiai. Daugiausiai neteisėtai dirbusių asmenų (44,9 proc.) nustatyta statybos sektoriuje.

Organizuotos 7 ND kontrolės planinės akcijos, iš jų:

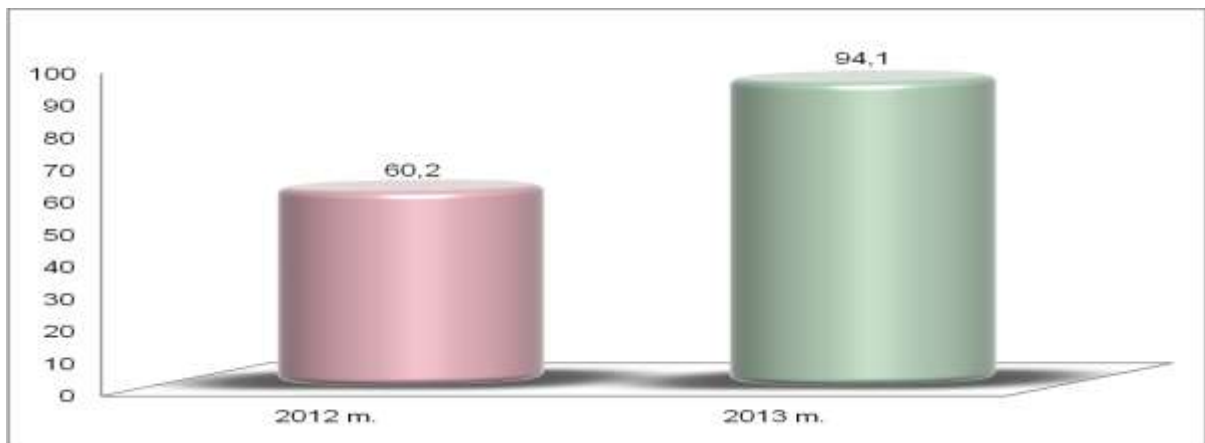
1. darbo ir poilsio laiko pažeidimų bei ND prevencijai įmonėse, kurių VDU vienam darbuotojui mažesnis už MMA;
2. miško kirtaviečių patikrinimų;
3. paslaugų teikimo pagal žemės ūkio ir miškininkystės kvitus;
4. asmenims, piktnaudžiaujantiems socialine parama, nustatyti;
5. asmenų iš trečiųjų šalių ND kontrolei atlikti;
6. ND kontrolei Klaipėdos, Palangos, Šventosios bei Kretingos rajonų (viešojo maitinimo paslaugų, apgyvendinimo bei didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuose) vykdyti;
7. ND kontrolei Vilniaus apskrityje sustiprinti.

Dalyvauta ND kontrolės planinėse akcijose:

1. Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos akcijoje „Metalai“ šešėlinės ekonomikos mastui mažinti;
2. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos Keleivių vežimo taksi patikrinimų akcijoje.

Švietimui apie ND bei kitų DT pažeidimų prevencijai vykdyti išplatinti 23 pranešimai žiniasklaidai.

6 pav. Patikrinimai, atliekant nelegalaus darbo kontrolę (atliktų nelegalaus darbo kontrolės patikrinimų skaičiaus santykis su visu atliktų neplaninių patikrinimų skaičiumi, proc.)

Ūkio subjektų priežiūra

1. Per 2013 metus VDI atliko 10,1 tūkst. ūkio subjektų patikrinimų, iš kurių 52,5 proc. sudaro planiniai patikrinimai. Palyginti su 2012 metais, planinių patikrinimų dalis padidėjo apie 15 proc. (7 pav.). DT reikalavimų vykdymo klausimai buvo tikrinti 8,1 tūkst. patikrinimų metu (80,6 proc. visų patikrinimų), DSS reikalavimų vykdymo klausimai – 5,4 tūkst. patikrinimų metu (53,9 proc. visų patikrinimų). Ūkio subjekto planinio patikrinimo trukmė vidutiniškai sudarė 3,05 val.

2. Organizuota arba dalyvauta 17 projektinių prevencinių akcijų vykdant ND kontrolę, siekiant užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams darbe, DT pažeidimams, skleidžiant apibendrintą prevencinę informaciją.

3. Dalyvauta DSS 851 atestacijoje (dalyvių skaičius – 14,8 tūkst.).

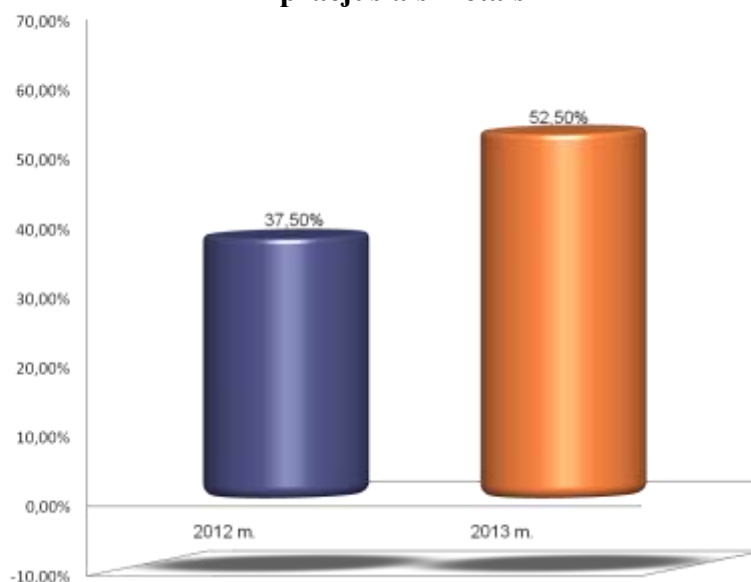
4. Buvo atliekama vairuotojų darbo ir poilsio režimo kontrolė – patikrinta 87,4 tūkst. vairuotojų darbo dienų.

5. Užregistruota ir tiriama skundų ir pranešimų dėl viešo intereso – beveik 5 tūkst.

6. Užregistruoti ir tiriami 339 pranešimai apie mirtinus ir sunkius nelaimingus atsitikimus darbe, įskaitant mirtis darbe ir įvykius pakeliui į darbą / iš darbo.

7. Paskirta bylų išnagrinėti darbo ginčus – 5,2 tūkst. Darbo ginčų komisijų veiklos veiksmingumas (teisės aktų nustatyta tvarka neapskųstų ir teismo netenkintų skundų atvejų skaičiaus santykis su visų išnagrinėtų darbo ginčų atvejų skaičiumi) – 100 procentų.

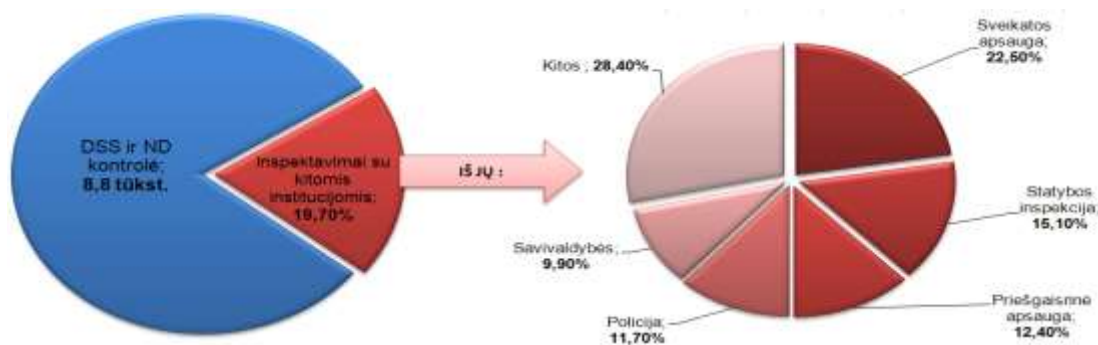
7 pav. Planinių patikrinimų, palyginti su visais patikrinimais, dalies pokytis, palyginti su praėjusiais metais

Neplaniniai patikrinimai atliekami, siekiant ištirti nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, pramoninių avarijų atvejus, patikrinti VDI gautą ar visuomenės informavimo priemonėse skelbtą informaciją apie teisės aktų pažeidimus, taip pat reaguojant į situaciją (ją išsiaiškinant) ir padedant ūkio subjektams eliminuoti ar sumažinti tikimybę analogiško pobūdžio nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų atvejams, pramoninėms avarijoms įvykti ar užkirsti kelią galimiems teisės aktų reikalavimų pažeidimams.

Siekiant mažinti administracinę naštą ūkio subjektams bei optimizuoti jų priežiūrą, nemaža dalis patikrinimų atliekama kartu su kitomis kontrolės institucijomis (dalyvaujant jų atstovams ar kitų kontrolės institucijų tikrinimuose dalyvaujant VDI inspektoriams) buvo atlikta 19,7 proc. tikrinimų (8 pav.)

8 pav. Bendri patikrinimai su kitomis institucijomis

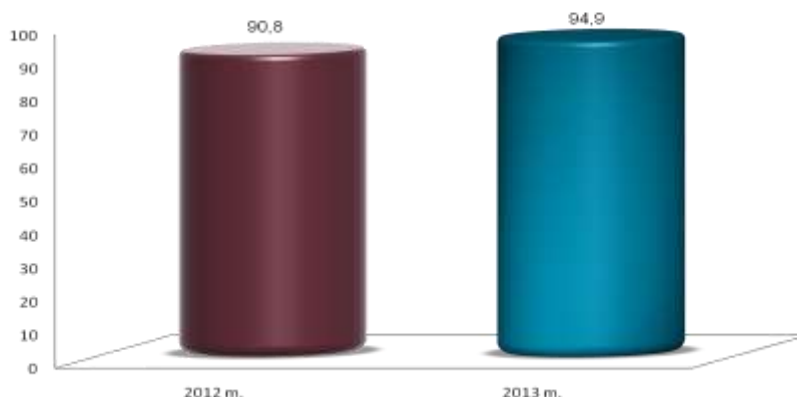
VDI ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų santykiui optimizuoti, ku mažiau trikdant ūkio subjektų veiklą, bei valstybės biudžeto lėšoms racionaliai panaudoti, 2013 metais buvo baigta diegti Ūkio subjektų rizikingumo vertinimo sistema, prie VDI teritorinių

skyrių įsteigtos darbo ginčų komisijos, nuspręsta dalį gautų skundų nagrinėti neišvykstant į ūkio subjektą. Šie priimti sprendimai taip pat turėjo įtakos ir VDI specialistų gebėjimų racionaliam panaudojimui taikliajai DSS ir DT pažeidimų prevencijai vykdyti.

Nuo 2013 metų pradžios planiniai DSS patikrinimai buvo atliekami parenkant pačius rizikingiausius ūkio subjektus pagal Ūkio subjektų rizikingumo iš DSS srities vertinimo metodikoje nustatytus principus, procesus ir kriterijus (vertinama 40 kriterijų). Planine tvarka vykdomų patikrinimų didžiausio rizikingumo ekonominės veiklos sektorių įmonėse per 2013 metus skaičius sudaro 94,9 proc. nuo bendrų planine tvarka tikrinamų įmonių skaičiaus.

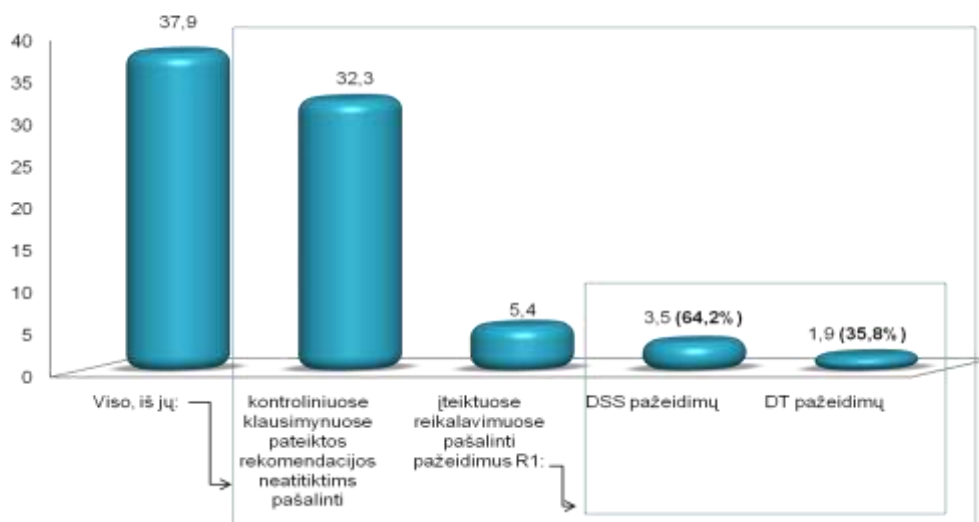
Ūkio subjektai, kurie pagal Rizikingumo vertinimo metodikos DSS rizikingumo laipsnio reikšmes, atsižvelgiant į turimus VDI žmogiškuosius resursus, patenka į nustatytą rizikingumo intervalą, planine tvarka tikrinami nedažniau, kaip 1 kartą per 3 metus. Atsižvelgiant į VDI metiniame veiklos plane apibrėžtas ūkio subjektų veiklos patikrinimų planavimo kryptis, specifiką ir planuojamų patikrinti ūkio subjektų skaičių, yra parengiami planuojamų patikrinti ūkio subjektų sąrašai. Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įsakymais patvirtintas ūkio subjektų planinių patikrinimų planas (būsimajam ketvirčiui) ir jo pakeitimai skelbiami VDI interneto svetainėje, ūkio subjektą prieš 10 darbo dienas papildomai informuojant (raštu arba elektroniniu būdu) apie numatomą vykdyti patikrinimą bei nurodant atliekamo patikrinimo pagrindą, terminą, dalyką ir preliminarų dokumentų, kuriuos ūkio subjektas turės pateikti VDI inspektoriui, sąrašą. Planine tvarka vykdomų patikrinimų didžiausio rizikingumo ekonominės veiklos rūšių sektorių įmonėse pokyčiai pateikiami 9 pav.

9 pav. Planine tvarka vykdomų patikrinimų didžiausio rizikingumo ekonominės veiklos rūšių sektorių įmonėse skaičiaus santykis su bendru nustatyta planine tvarka tikrinamų įmonių skaičiumi (proc.)

Per 2013 metus VDI inspektoriai nustatė 37,9 tūkst. neatitikčių DSS ir DT reikalavimams. Patikrinimų metu nustatytos DSS ir DT vykdymo neatitiktys pavaizduotos 10 pav.

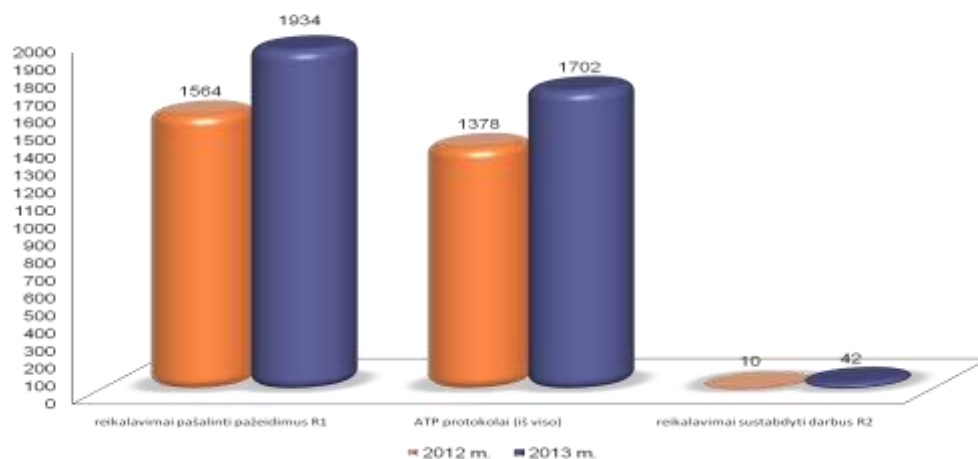
10 pav. 2013 m. patikrinimų metu nustatyta neatitikčių teisės aktų reikalavimams

Atlikdami ūkio subjektų patikrinimus ir atsižvelgdami į įmonės DSS būklę, vadovų požiūrį į DSS problemų sprendimą bei kitas aplinkybes, vadovaudamiesi informacija, gauta užpildžius kontrolinius klausimynus, VDI inspektoriai tikrintų įmonių vadovams daugeliu atvejų suteikė konsultacijas nustatytiems DSS bei DT reikalavimų vykdymo neatitikimams pašalinti. Tačiau tais atvejais, kai buvo grubiai pažeisti DSS ir DT reikalavimai, VDI inspektoriai taikė jiems Lietuvos Respublikos įstatymais suteiktus įgaliojimus dėl poveikio priemonių taikymo.

Kadangi 2013 metais ūkio subjektų patikrinimai vyko planine tvarka tikslingai ir kryptingai, daugiausiai didžiausio rizikingumo ekonominės veiklos ūkio subjektuose, tai ir taikytų poveikio priemonių skaičius ūkio subjektams, palyginti su 2012 m., yra didesnis (11 pav.)

11 pav. Taikytos poveikio priemonės

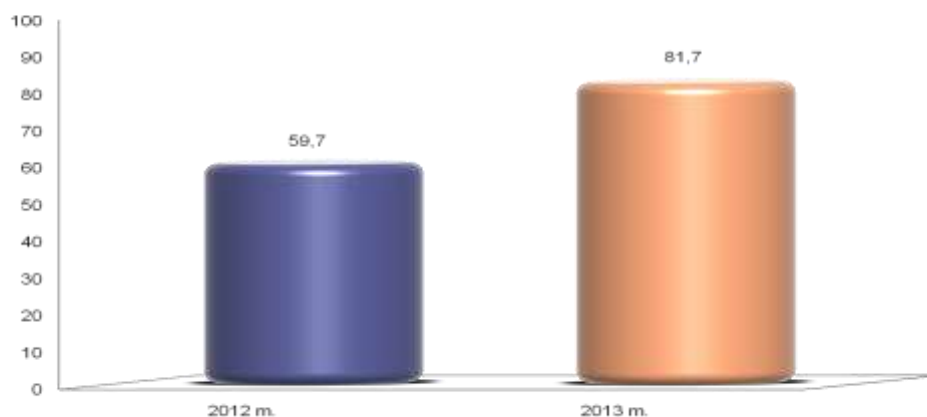
Kaip rodo inspektavimo praktika, DT ir DSS teisės aktai dažniausiai pažeidžiami dėl nepakankamo ūkio subjektų vadovybės dėmesio ir/arba finansinių ar žmogiškųjų resursų, skiriamų darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti.

VDI teikė siūlymus keisti ar priimti naujus teisės aktus arba pakeitė savo dokumentus, kuriais buvo šalinamos teisinio reglamentavimo spragos, efektyviau organizuojama ūkio subjektų veiklos priežiūra, mažinama priežiūros našta ūkio subjektams (2013 metais – 12 siūlymų).

VDI, vykdydama ūkio subjektų patikrinimus, nuolat didina kontrolinių klausimynų naudojimo apimtį. Šiuo metu yra 14 kontrolinių klausimynų ūkio subjektų patikrinimams vykdyti bei 8 kontroliniai klausimynai, skirti nesaugių darbo įrenginių patekimo į šalies rinką prevencijai atlikti. Visi kontroliniai klausimynai skelbiami VDI interneto svetainės (www.vdi.lt) rubrikoje „Ūkio subjektų priežiūra“. Taigi, ūkio subjektai gali sužinoti teisės aktų reikalavimus bei iš anksto susipažinti su VDI inspektorių vizito metu tikrinamais klausimais. Taip pat numatytas klausimynų atnaujinimas pagal ūkio subjektų ir VDI inspektorių pateiktas pastabas.

Nauji kontroliniai klausimynai yra parengiami atsiradus naujai kontroliuotinai ar rizikingai ekonominės veiklos sričiai. Įmonių, patikrintų naudojant kontrolinius klausimynus, dalis 2013 metais sudarė 81,7 proc.

12 pav. Kontrolinių klausimynų naudojimas (proc.)

Deklaracija dėl pirmųjų verslo metų

Nors pirmuosius metus veikiantys ūkio subjektai nepatenka į VDI kontrolės prioritetus (išskyrus atvejus, kai masinės informacijos priemonėse publikuojama informacija dėl viešojo intereso pažeidimo, gaunamas skundas arba kitaip paviešinama informacija dėl viešojo intereso pažeidimo), kaip žinia, VDI viena iš pirmųjų devynių ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų pasirašė „Deklaraciją dėl pirmųjų verslo metų“. Šiai deklaracijai įgyvendinti VDI 2013 metais taikė šias priemones:

1. Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įsakymais numatyti VDI inspektorių veiksmai dėl pagalbos verslo subjektams pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios ir reikalavimas įteikti deklaraciją;
2. vidiniame dokumente įtvirtintos papildomos nuostatos dėl konsultavimo pagalbos ir jos teikimo tvarkos ūkio subjektams jų pirmaisiais veiklos metais;
3. deklaracija dėl pirmųjų verslo metų skelbiama VDI interneto svetainėje;
4. VDI paskyroje socialiniame tinklapyje *Facebook* paskelbta Deklaracija dėl pirmųjų verslo metų, verslo priežiūros institucijų išipareigojimas pradedantiesiems verslininkams aktyviai teikti konsultacijas bei pagalbą padedant laikytis teisės aktų, ir neskubėti skirti baudų;
5. VDI vidiniuose darbo inspektorių mokymuose aptariami darbo inspektorių veiksmai teikiant pagalbą verslo subjektams pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios;
6. VDI interneto svetainėje įdėta Ūkio ministerijos parengta informacija „Verslininkams apie inspektavimą. Pagrindinės verslininko teisės ir pareigos“. VDI teritoriniams skyriams rekomenduota organizuojant ūkio subjektų patikrinimus informuoti vadovus apie minėtą lankstinuką;
7. VDI pati parengė informaciją „[Ka svarbiausia žinoti tampant darbdaviu \(įmonės vadovu\)](#)“, kuri paskelbta VDI interneto svetainėje;
8. vykdoma internetinė apklausa dėl pirmųjų verslo metų deklaracijos taikymo. Pabrėžtina, kad nė vienoje iš gautų anketų nebuvo pažymėta, kad pirmaisiais metais veikiančiam ūkio subjektui buvo taikytos poveikio priemonės.

Gautos informacijos apie ūkio subjektų veiklą vertinimas

Iki 2013 m. spalio 1 d. ši ūkio subjektų priežiūros forma buvo vykdoma analizuojant ūkio subjektų patikrinimų rezultatus, kurie kaupiami VDI DSS IS; nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, pramoninių avarijų aplinkybes ir priežastis; kitą gaunamą ar kaupiamą informaciją apie DSS ir DT vykdymo būklę įmonėse; tikrinant ir vertinant pateiktas DSS mokymo formaliausias programas, analizuojant iš DSS paslaugas teikiančių įmonių nustatyta tvarka gaunamą informaciją.

Formuodama savo veiklos kryptis ir prioritetus, VDI taip pat vertina ir darbdavių, darbuotojų, jų atstovų ir kitų VDI interesantų nuomonę, kuri gaunama apklausos būdu. Šiuo metu VDI interesantų apklausa vykdoma 5 būdais:

1. į VDI atvykusių klientų / interesantų apklausa;
2. klientų / interesantų apklausa apie VDI teikiamas paslaugas internetu;
3. apklausa internetu dėl ūkio priežiūros klausimų;
4. įdiegta apklausos po VDI organizuojamų seminarų anketa;
5. internetinė apklausa dėl pirmųjų verslo metų deklaracijos taikymo.

Nuo 2013 m. spalio 1 d. VDI pradėjo taikyti naują ūkio subjektų veiklos vertinimo formą, tai yra, jų deklaruotos išankstinės informacijos apie DSS būklę bei DT vykdymą vertinimą. Deklaracijose darbdavių pateikta informacija yra labai svarbi organizuojant verslo priežiūrą, ypač optimizuojant VDI inspektavimo veiklą, t.y. tikslingai kreipiant ją į opiausias sritis, taip mažinant kontrolę ir lengvinant administracinę naštą atsakingam, tvarkingam, pažangiam verslui. Pateikti duomenys taip pat turės įtakos vertinant bei koreguojant ūkio subjektų rizikingumą.

Nuostata, jog darbo sąlygų įmonėse priežiūrai darbdaviai privalo teikti VDI informaciją apie įmonės būklę minėtais aspektais, buvo įteisinta Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme dar 2008 metais. Kad darbdaviams tai padaryti būtų patogiau, 2013 metais įdiegta Elektroninio deklaravimo sistema, per kurią duomenis galima pateikti nuotoliniu būdu. Anketoje pateiktos

esminės teisinės nuostatos, būtinos užtikrinant deramas – saugias ir teisėtas – darbo sąlygas. Jos atsispindi ir jau kelis metus naudojamuose ir viešai skelbiamuose įmonių inspektavimo klausimynuose.

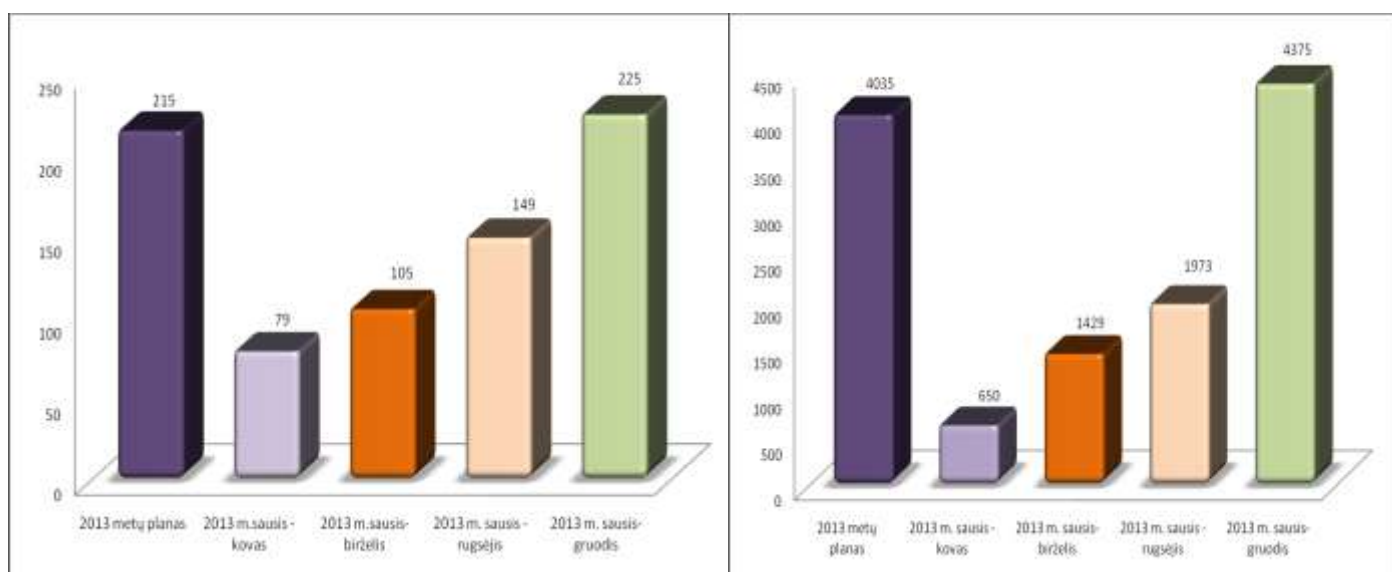
Deklaravimas sudaro galimybę darbdaviams dar kartą atidžiai ir atsakingai įvertinti DSS bei DT būklę savo įmonėje. Deklaracijoje pateikiami klausimai darbdavių turėtų būti vertintini ne kaip kontrolės įrankiai, bet kaip rekomendacijos, galinčios padėti užtikrinti darbuotojams deramas, kokybiškas darbo sąlygas.

DSS būklę deklaruojantiems darbdaviams taikoma sąžiningo elgesio prezumpcija, t.y. jų pateikti duomenys VDI bus vertinami kaip teisingi.

VDI inspektorių mokymai ir kvalifikacijos tobulinimas

VDI, kaip kontrolės įstaiga, vykdanči ūkio subjektų priežiūrą, ypatingą dėmesį skiria VDI inspektorių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, mokymams ir kvalifikacijos kėlimui.

13 pav. VDI darbuotojų mokymai, kvalifikacijos kėlimas 2013 m. darbuotojų skaičius žmogaus val.

Priemonės Alkoholio ir tabako kontrolės 2012-2014 metų programos (tarpinstitucinio veiklos plano), patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 14 d. nutarimu Nr.1080 (Žin., 2011, Nr. 115-5415; 2012, Nr.112-5684), 1 priedo 3.5 priemonei įgyvendinti:

1. Parengtos analizės nelaimingų atsitikimų darbe, palyginti su 2012 m. I ketvirčiu ir 2013 m. I ketvirčiu, su 2012 m. I pusmečiu ir 2013 m. I pusmečiu, 2012 m. 9 mėn. ir 2013 m. 9 mėn., taip pat su 2012 m. ir 2013 m., kai nukentėjusysis buvo neblaivus.

2. VDI interneto svetainėje įdėti aprašymai apie 2013 m. įvykusius mirtinus ir sunkius nelaimingus įvykius darbe, kai nukentėjęs darbuotojas buvo neblaivus.

3. Parengtos bei išplatintos informacijos žiniasklaidai apie 2013 m. I ketvirtį, per 2013 m. 9 mėn. ir 2013 m. įvykusius nelaimingus atsitikimus darbe, kai nukentėjęs darbuotojas buvo neblaivus.

4. VDI interneto svetainėje skelbiamas ir nuolat atnaujinamas įmonių, kuriose įvyko nelaimingi atsitikimai darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, sąrašas.

5. VDI seminarų / konsultacijų Pasaulinei darbuotojų saugos ir sveikatos dienai metu (2013 m. balandžio 22-26 dienomis) bei 2013 m. gruodžio mėnesį organizuota informacinė kampanija „Nevartok alkoholio – nerizikuok viskuo!“.

6. VDI organizuojamuose seminaruose socialiniams partneriams – darbdaviams, profesinių sąjungų ir darbuotojų atstovams nuolat teikiama informacija apie neigiamus alkoholio vartojimo darbe padarinius darbuotojų saugai ir sveikatai.

7. El. laiškais nustatyta tvarka išsiųsta informacija apie nelaimingus atsitikimus darbe, kai nukentėjusieji buvo neblaivūs, bei neblaivumo darbe padarinius ir atsakomybę už šį pažeidimą (neblaivumą darbe) atitinkamos ekonominės veiklos socialinių partnerių organizacijų susivienijimams.

8. Socialiniai partneriai informuoti apie 2013 m. įvykusius nelaimingus atsitikimus darbe, kai nukentėjęs darbuotojas buvo neblaivus, VDI išsiųstuose el. biuleteniuose. Parengtos analizės nelaimingų atsitikimų darbe, palyginti su 2012 m. I ketvirčiu ir 2013 m. I ketvirčiu, su 2012 m. I pusmečiu ir 2013 m. I pusmečiu, 2012 m. 9 mėn. ir 2013 m. 9 mėn., taip pat su 2012 m. ir 2013 m., kai nukentėjusysis buvo neblaivus.

9. VDI interneto svetainėje įdėti aprašymai apie 2013 m. įvykusius mirtinus ir sunkius nelaimingus įvykius darbe, kai nukentėjęs darbuotojas buvo neblaivus.

10. Parengtos bei išplatintos informacijos žiniasklaidai apie 2013 m. I ketvirtį, per 2013 m. 9 mėn. ir 2013 m. įvykusius nelaimingus atsitikimus darbe, kai nukentėjęs darbuotojas buvo neblaivus.
